

INHOUD

Voorwoord 9

Januari 11

Februari 39

Maart 55

April 77

Mei 95

Juni 113

Juli 137

Augustus 165

September 181

Oktober 193

November 207

December 225

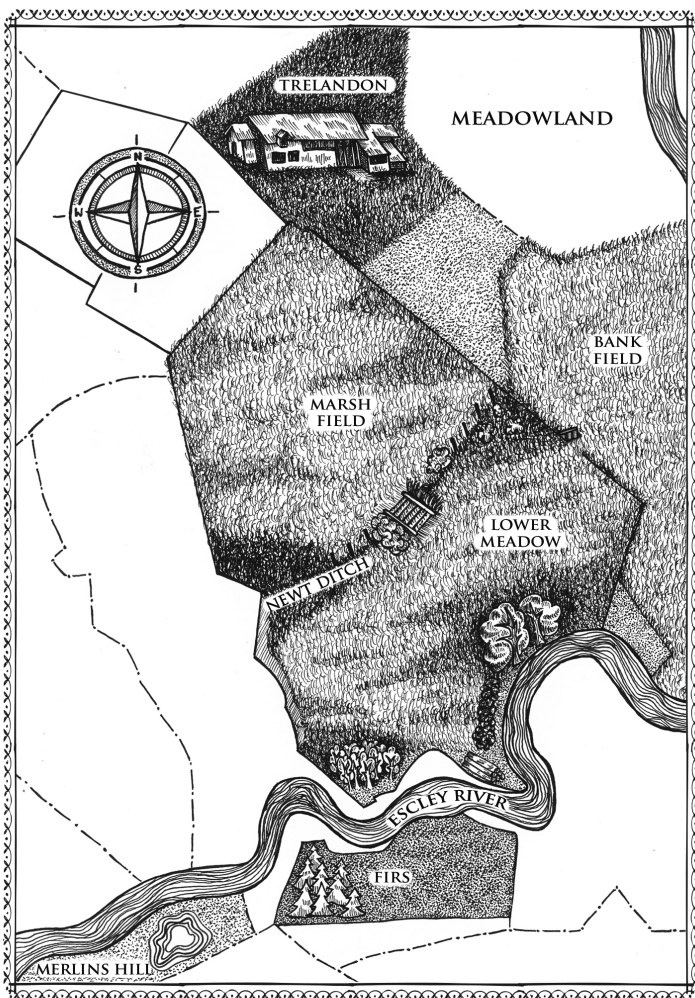
Flora 237

Fauna 239

Een bibliotheek met boeken en muziek van het weideland 243

Dankwoord 251

Verantwoording van de vertaler 253

MEADOWLAND MAP

VOORWOORD

Ik kan je alleen vertellen hoe het voelde. Hoe het was om een veld te bewerken en te bestuderen en verbonden te zijn met alles wat er was en ooit was geweest. Het is zinloos om het te rationaliseren. De romantische dichter William Wordsworth was niet altijd de betrouwbaarste chroniqueur van het Britse platteland, maar dit heeft hij goed gezien:

Wat de natuur leert is volmaakt;
't Verstand is ontevreden,
Verminkt de schoonheid die het raakt –
We moorden en ontleden.

JANUARI

Graspieper

De ijsmaan komt al op boven Merlin's Hill wanneer ik laat op de avond naar het veld loop om naar snippen te kijken. De wind heeft een venijnig staartje en ritselt met de dode bladeren van aluminiumfolie die nog aan de eiken bij de rivier hangen. Wanneer ik het hek open en het schitterende uitzicht in me opneem, maakt mijn hart zoals gewoonlijk een sprongetje: de uitgestrektheid van het veld, de omlijsting van heggen, de zachte glooiingen van Merlin's Hill aan de linkerkant, dan rechts om me heen de dreigende damwand van de Black Mountains. Op de bergtoppen ligt sneeuw, sneeuw die zo glad is als een bruidstaart.

Wanneer ik het veld in stap, heb ik het gevoel dat ik een groot vierkant toneel betreed en de laatste levende op aarde ben. Nergens een huis, mens of auto te bekennen. Je slaakt een zucht wanneer je zo'n veld betreedt.

De snippen houden van de vochtige hoek van het weiland, waar de oude sloot lekt en de inhoud wegsijpelt, waardoor de scherpe stengels van zegge daar overheersen. De snippen zijn hier gister- en eergisteravond langsgeslagen omdat de grond vriendelijk is voor hun dolksnavels en de zegge beschutting biedt.

Het gras van het veld wordt al spookachtig door de vorst. Voor me vliegt een kleine zwerm bruine graspiepers op, alsof de vogels aarzelend en kwebbelend een onzichtbare trap beklimmen. In de winter is de non-descripte graspieper een kuddedier, en hij is ook werkelijk een weidevogel. De Latijnse naam van de vogel is *Anthus pratensis* – *pratensis* is Latijn voor 'van een weiland' en pieper verwijst naar de pieperige roep van de vogel. De vogel staat ook

bekend als *cheeper*, *teetan* en *peeper*; die namen zijn verbale imitaties van zijn roep. Daaruit blijkt wel dat de complexiteit van vogelzang onmogelijk met woorden te vangen is.

Aan het einde van het veld, dat aan Grove Farm grenst, glibber ik de sloot in. Dit is het uiterste westen van Herefordshire, waar het regent en waar Engeland ophoudt. Deze sloot, die is gegraven om de afvloeiing van de hoger gelegen velden op te vangen, is zo diep dat een soldaat in Vlaanderen er een eeuw geleden gemakkelijk dekking had kunnen zoeken.

Ik leg mijn armen op de bovenkant van de rode wanden en wacht in de sloot, die bijna droog staat. Ik vind het prettig om in de sloot te wachten en onzichtbaar te zijn. Soms neem ik mijn jachtgeweer mee en schiet ik duiven, fazanten en konijnen, maar geen snippen. Deze onopvallende waadvogel met de stiletto'snavel komt zo zelden op bezoek dat ik hem niet eigenhandig kan doden. Dat zou net zo iets zijn als het vermoorden van gasten. Ergens in een heg klinkt het alarmsignaal van een merel.

De snippen komen niet. Maar snippen zijn altijd geheimzinnig – hun verenkleed is tovenarij, een camouflage van aardkleurige strepen en vlekken. Wanneer ik na ongeveer veertig minuten oud en stijf ben van de kou en uit de sloot wil klauteren zie ik vanuit mijn ooghoek een vage vorm die zich onder het prikkeldraad van het hek wurmt en een pluk van zijn zilveren borstelhaar in het prikkeldraad achterlaat.

We schrijven dieren een bijna bovennatuurlijk reukvermogen toe, maar het geval wil dat dit exemplaar zich in het geheel niet bewust is van mijn aanwezigheid omdat de wind mijn kant op staat.

Wanneer hij nadert over het veld herken ik hem aan zijn slepende achterpoot. Het is de oude mannetjesdas. Dassen houden niet echt een winterslaap, maar hij zit nu al dagen onder de grond om de ijzige vorst te ontlopen. Brock is een nazi en leeft naar Görings uitspraak: 'Liever kanonnen dan boter.' Hij heeft ongetwijfeld honger, maar besluit eerst zijn territorium te inspecteren.

Grappig genoeg is de oostgrens van zijn territorium dezelfde als de onze – hij beschouwt de veehekken als zijn landsgrens. Daar schuifelt de das nu met zijn zwart-witte snuit over de grond om iedere vijf meter even halt te houden en geursporen achter te laten. De zon is allang onder en in het kwart maanlicht zie ik alleen door de verbijsterende luminescentie van de witte banden op zijn kop dat hij verder schuifelt.

Hij is tevreden over zijn onwelriekende verdedigingswerken en komt over het veld mijn richting uit.

Voor een dier van zijn afmetingen neemt een das nogal kleine porties eten. Wanneer hij nog geen twintig meter van me verwijderd is, zie ik dat hij oude koeienvlaaien omdraait, met het aplomb van een pizzabakker. In deze kou kunnen er niet veel wormen in zitten, maar aan het einde van de zomer, wanneer er is gehooïd en het zachtjes heeft geregend, zie ik soms hele dassenfamilies die honderden regenwormen tegelijk opzuigen. Een das eet gemakkelijk twintigduizend regenwormen per jaar. Maar dit veld van meer dan twee hectare huisvest waarschijnlijk zo'n zes miljoen *Lumbricus terrestris*; de kans dat de dassen ze ooit allemaal zullen opeten is niet zo groot.

Vanavond maakt hij echter niet veel buit en hij gaat er weer vandoor. Ik volg zijn spoor. En zo hoort het ook te zijn. Hij heeft voorrang. De das is de oudste landeigenaar in Groot-Brittannië en liep al door de loofbossen van het zuiden van Engeland voordat het Kanaal ons van het 'Continent' scheidde. Wanneer ik over het veld loop, draai ik een stel koeienvlaaien om met de punt van mijn regenlaars om te zien wat de das heeft gegeten: kleine, glinsterende grijze naaktslakken.

Ik zei wel dat het veld vlak is, maar dat is niet helemaal waar, hoewel het wel buitengewoon vlak is voor een heuvellandschap. Het veld heeft een lichte glooiing, van het westen naar het oosten. Op het eerste gezicht lijkt het één habitat, net als andere velden, maar net als vrijwel alle velden zijn het er meerdere. Kijk eens beter. Bij de veehekken, waar de koeien voor zich uit staren,

is de grond kaal en zijn er voren te zien in het maanlicht. Aan de westkant, bij de lekkende sloot, die al het water uit Marsh Field ('Moerasveld') daarboven afvoert, wordt de bodem drassig. Daar zitten snippen. Deze sloot loopt deels over in het veld en is daar zo diep en traag dat het bijna een rechthoekig meertje wordt. Dit is de plek waar kikkers en watersalamanders leven. Verder heeft het veld een landtong die nogal onordentelijk uitsteekt en door bomen wordt omringd. Er wordt nooit gemaaid omdat er geen plek is om er met een tractor met een vingermaaibalk te komen (of, jaren eerder, met een paard). Onder de meeste heggen die om het veld staan, is de grond droog, vooral aan de noordkant van de heg in het westen. De schapen komen hier graag om te slapen en te schuilen, en ze laten plukken van hun vacht achter in de meidoorn en zwartgroene keutels op de grond. Dat doen ze nu ook, een kudde van dertig Ryelands, vijftien Shetlandschapen en tien Hebrideans, die hijgerig staan te herkauwen. Hier groeien distels, waarvan in oktober zwermen puttertjes de zaden eten.

Wanneer je gaat liggen en in de vrieskou je blik over de grond laat gaan, blijkt het veld helemaal niet zo vlak te zijn, maar hobbels en kuilen van eeuwenlang gebruik te vertonen. Er verspreidt zich een netwerk van paden dat een net waarneembare indruk op het veld achterlaat: de sporen van generaties schapen. In de hoefafdrukken van het vee van het afgelopen jaar staat water dat het maanlicht weerspiegelt, alsof iemand honderden zakspiegeltjes heeft rondgestrooid.

Het veld heeft ook onzichtbare contouren. Ik sta weer op en loop naar het onzichtbare punt in het midden van het veld waar de luchttemperatuur verandert, genoeg om me te laten rillen.

Langs de oostkant van het veld loopt een smal bergriviertje, dat zich een weg naar de zee baant. Het stroomt over een kiezel-laag van schalie en door glazige diepere gedeeltes en loopt in een lus om de landtong, of de tong, zoals wij zeggen. Het grootste deel van de oever is steil en bedekt met een struikgewas van hulst, elzen, meidoorns, hazelaars, veldesdoorns en klimop – het verwil-

derde kind van een oeroude moederheg. In het struikgewas staan twee vorstelijke eiken, die zich in hun ouderdom aan de rivieroever vastgrijpen en zich over de rivier buigen op wortels die zo dik zijn als de slurf van een olifant, kronkelend in de grond verdwijnen en angstaanjabende donkere trollengaten achterlaten. De eiken, die ongeveer zevenhonderd jaar oud zijn, zijn overblijfselen uit de tijd dat dit geïsoleerde dal bebost was.

Op de plek waar de rivier het veld verlaat, groeit het struikgewas uit tot een bosje. Hier, verscholen tussen de varens en het kreupelhout, zit een vossenhol. Vossen maken hun holen graag in de buurt van water.

De rivier heeft een naam, de Escley. In *The Place Names of Herefordshire* uit 1916 zei de eerwaarde A.T. Bannister het volgende over de naam 'Escley': 'Verstandige studenten beginnen geen discussie over de naam van een rivier, maar men is geneigd om het woord in verband te brengen met de Keltische wortel waarvan *Exe, Usk, Ock* en *Ax-Ona* afstammen.' Hij heeft er vermoedelijk gelijk in dat het woord daarvan is afgeleid en afstamt van een Brythonisch stamwoord dat 'rijk aan vis' betekent. Om het iets duidelijker te zeggen: de naam 'Escley' is verwant aan het Welshe woord voor vis, een lexicale herinnering aan het feit dat dit grensgebied in het verleden wel eens van nationaliteit is veranderd. Tegenwoordig ligt het veld iets meer dan een kilometer in Engeland. De Escley is inderdaad redelijk visrijk, en de geduldige visser die zijn hengel uitgooit tussen de elzen langs de rivier zou best een forel kunnen vangen. Op deze avond murmelt de Escley discreet.

Wanneer ik het veld verlaat, krast de raaf, hoewel het avond is, om me eraan te herinneren dat hij en zijn partner een nest hebben in een klein sparrenbosje aan de overkant van de rivier en dat ze het mooiste uitzicht op het veld hebben. Raven blijven hun hele leven bij hun partner, en dit stel zit hier al sinds wij hier zijn komen wonen.

Vanaf het moment dat we naar deze boerderij verhuisden, vormde het veld een bron van vreugde maar ook van wanhoop. Geen veld ziet er beter uit. Ik kan er alleen huizen zien als ik me de volle 360 graden draai, en dan zijn het er maar drie, waaronder het onze. Daar werd ik erg blij van, maar ik werd wanhopig van de toestand van het grasveld. Ik had nog allemaal vastgeroeste ideeën over het boerenbedrijf en vond het bijzonder spijtig dat er zo weinig klaver voor onze koeien en schapen was en dat twee stukken land waren verwoest door ritnaalden.

Dat werd het veld waar ik niets mee deed, de plek waar ik het vee liet grazen wanneer er niets beters beschikbaar was. Niemand had ooit iets met het veld gedaan. De bossen met distels waren zo dicht dat ze er al heel lang leken te staan.

Soms is verwaarlozing goed. In de stad wonen de rijken op de heuvel. Op het platteland zijn het juist de armen die op de heuvel wonen. De grote veehouders en graanbaronnen bezitten het vlakke land. Boeren die het land in de heuvels bewerken ontbreekt het vaak aan de middelen om ingrijpende wijzigingen in het landschap aan te brengen. Of er tientallen liters bestrijdingsmiddelen op te spuiten. Niets is zo goed voor landschapsbeheer als armoede. Gedurende een zomer liet ik het veld voor wat het was en liet ik er geen dieren rondlopen.

De boerendichter John Clare noemde planten ‘groene monumenten’. Eind juni bloeiden er bloemen in het veld waarvan ik het bestaan vergeten was, bloemen zoals zwart knoepkruid en kruipend zenegroen, die aantoonde dat het veld vroeger andere doeleinden had en niet als parkeerplaats voor dieren was gebruikt.

Vroeger was het veld hooiland geweest.

7 januari. De sneeuw laat een middeleeuwse rust op het land neerdalen. Meer dan tien centimeter sneeuw, genoeg om te sleeën, en Tris en Freda roetsjen op het aangrenzende Bank Field (het ‘glooi-